

کەرنەقال

نۆرکسترایه‌کی رهنگین و سۆلۆیه‌کی ناساز

سیروان ره‌حیم

پۆژی پینچ شەممە (۲۰۰۳/۲/۲۷) کەرنەقالی سالانەیی (نۆردپاین قیست فالن) لە وەلاتی ئالمان دەستی پیکرد. کەرنەقالی ئەم ناوچەییە ئالمان، جەژنیکی رهنگینە و بۆ ماوەی هەفتەیه‌ک مرۆف دەتوانی بەگەلی دابونەرتی جیاواز ئاشنا بێت. کەژاوەکانی کەرنەقال بەشیوازیکی هونەری زۆر ناواز دەپازیندەینەو. لەگەڵ چەند دۆستی ئالمان و ئاروپایی کە بەگشتی خۆینکاری زانکۆ بوون، بەپیتی بریاری پێشکات بەپه‌که‌گه‌شتین و وه‌کو به‌لینیشمان دابوو هه‌رکه‌سه‌و کنجی کارنه‌قال بپۆشی هه‌روایشمان کردبوو. کە لەگەڵ ئەو دۆستانەدا پێکه‌گه‌شتین جله‌که‌ی من لە وانیتەر زیاتر پرساری له‌مه‌رکرا. من جلی کوردیم له‌خۆکردبوو کە لە باشوری کوردستان و بەتایبه‌تیش لە شاری سلیمانی زۆری حەز لێدەه‌کن و پێدەلین (ستارخان)، بەگۆیرەیی زانیاری سه‌راوی خۆم ده‌رباره‌ی جلی کوردی وه‌لامی پرسیاره‌کانیانم داوه. کەوتینه‌رێ، رۆبه‌روی ئاپوره‌ی خه‌لک بوینه‌وه‌ تا‌کو به‌وانرا کەرنەقال پیرۆز بکه‌ین. گروپه‌که‌ی ئیمه‌ گروپینکی فره‌ رهنگ بوو، به‌جۆریک کە ئالمان، سوپسری، کورد، ژاپۆنی، کوبایی، دانمارکی و هیدیکه‌یشی تیداهه‌بوو. له‌به‌رده‌وامی رپپینان و به‌دریژیی ئەو کاته‌یش کە له‌وین بووین، له‌لایه‌ن که‌سانی دیکه‌وه‌ جاربه‌جار پرسیارمان ئاراسته‌ ده‌کرا ده‌رباره‌ی جۆری جلو به‌رگ و ئاخافته‌کانمان.

ئەو پۆژه‌ من تا‌که‌ یه‌ک که‌سم بینی کە به‌پرساری بێ تام و دواتر به‌ بۆچۆنی ناراست و نادروستی خۆی میزاجی هه‌موانی تیکدا. به‌لێ ئەو پۆژه‌ تورکیک کە له‌ درێژه‌ی باس و خواستدا بۆم ده‌رکه‌وت ئەویش خۆیندکاری زانکۆیه‌و له‌ ئالمان له‌دایک بووه‌ و هه‌رله‌ویش گه‌وره‌ بووه‌، به‌به‌رچاوی ئەوانی ديه‌وه‌ پرساری له‌ من کرد ئەو ئەم جلا‌نه‌ی تۆ جلی چ مه‌مله‌که‌تیکه‌؟ ئەرێ تۆ خه‌لکی کوییت؟ من گوتم ئەمانه‌ جلی کوردین، من کوردم و خه‌لکی کوردستانم. کابرای تاین یه‌کسه‌ر شیوه‌ی گۆردرا و سروشتیکی سه‌یر له‌سیمایدا به‌رجه‌سته‌ بوو، لێی پرسیم، به‌لام ئەو شوینه‌ی کە تۆ ده‌یلیت بوونی نیه‌. به‌ هیمنی وه‌لامیمداوه‌، به‌لێ نیشتمانی من بوونی هه‌یه‌، رهنگیی تۆ گومان له‌ نیشتمانی خۆت بکه‌یت، بۆیه‌ نیشتمانی ئەوانیتەر یتده‌که‌یه‌وه‌، به‌لام من نیشتمانی تۆ به‌ دراوسی نیشتمانی خۆم ده‌زانم. کابرا به‌نیاز بوو به‌ راستی له‌ پێستی خۆی بێته‌ ده‌رێ. منیش زۆر له‌سه‌رخۆ پیمگوت: ئیمه‌ به‌هیوان پۆژیک هزراندنی ئیوه‌ بگۆردریت و ئیمه‌ بتوانین "له‌یه‌ک وه‌لاتدا نا" به‌لکو وه‌کو دراوسی پیکه‌وه‌ هه‌لبکه‌ین. نه‌ک به‌ته‌نها له‌گه‌ل ئیمه‌ به‌لکو به‌هیوام پۆژیک دابی ئیوه‌ بتوانن له‌گه‌ل گشت ده‌رودراوسیکانتاندا هه‌لبکه‌ن و ئیتەر هه‌لنه‌کوته‌ سه‌ر که‌س و مالی که‌س داگیر نه‌که‌ن. پۆژیک دابی ئیوه‌ بتوانن زمانی ئەوانیتەر و فه‌ره‌نگی ئەوانیتەر په‌سه‌ند بکه‌ن. ئەو له‌وه‌لامدا به‌منی گوت: برۆوه‌ ئەم جلا‌نه‌ بگۆره‌و چیتەر لێره‌یش بیرێ جوداخوازی بلاومه‌که‌نه‌وه‌ (له‌ئایدۆلۆژیای فه‌رمی ده‌وله‌تی تورکدا هه‌موو داواکردنی مافیکی نه‌ته‌وه‌یی گه‌لانی نا تورکی جیا‌بونه‌وه‌ و پارچه‌کردنی تورکیا ده‌گه‌یه‌نیت، ئەمه‌یش له‌ کاروکرده‌وه‌دا واتای تیرۆر "توقاندن" ده‌گه‌یه‌نیت و ده‌بێ به‌ شیوازی توندوتیژ مامه‌له‌ی له‌گه‌لدا بکریت)

ئەو پۆژه‌ قسه‌کانی ئەو کابرایه‌ منی به‌ جۆریک برده‌وه‌ کن وه‌لات و زید، ده‌مگوت ده‌تۆ وه‌ره‌ له‌ ئەوروپا رۆبه‌روی ئەم جۆره‌ پامان و هزره‌دا به‌وه‌و ئاوا هه‌لسوکه‌وتت له‌گه‌لدا بکات، تورکیکی خۆینده‌واری دانیشگایی له‌ ئالمان دان به‌بوندتا نه‌نیت و جلو به‌رگ و چاندت رته‌ بکاته‌وه‌، ده‌بێ سه‌به‌ی

"به هیوام هه‌رگیز ئه‌و کاره‌ساته پونه‌دات"، له هه‌ولێر سه‌ربازێکی تورک به‌سه‌رپشتی تانکه‌که‌یه‌وه چۆن مامه‌له له‌گه‌ل زمان و فه‌ره‌ه‌نگ و بوونی کورد دا بکات؟! به‌داخه‌وه ئه‌و تورکه‌ی که ئیمپرو هه‌یه و ئه‌و بیره‌ی که ئه‌وان ئیمپرو کاری پێده‌که‌ن، به‌هه‌موان ده‌لێ: تورک له‌ جیگه‌یه‌ک هه‌بن ده‌بێ ئه‌وانی دیکه له‌وێ بونیان نه‌بێت. زمانی تورکی له‌ جیگه‌یه‌ک هه‌بێت ده‌بێ زمانانی تر مردن هه‌لبژێرن. جیگه‌ی داخه، به‌لام راستیه‌کی پوته، که ئه‌وه هزر و پامانی تورکیای ئیمپرویه.